

Portret barona Eustahija Mihaela Rastern. Pl.o. Do pasu, skoro frontalen, obrit. Na levi zgoraj njegov grb. Skoro popolnoma preslikan.

Stele, XXXVII, 21.11. 1926, str.42

Slike : 34 x 46.5 vis. cm les olje, zadaj zgoraj napis : Bartholome Ramschisch ^{aller} 1695. pristen in okvir, zelo dobro ohranjen.

Postaja Jezus na križu she shiu.
Kelih pozlačen 27 cm viš. 6 delna noga, baročno oblikovana, nodus baročna vaza, vmes grozd žito in cvetice. Na venci kupe baroč. ornament in isti simboli. Na robu noge napis Michael Evstachius E. de Rastern ^{ecanus} et Parochus in Monspur M D. ~~CC~~ LXV.

Cibori z rokoko ornamentiko podobnih oblik kot kelih.

Relikvia ^{z baročnim ornamentom} s štirikotno nogo z baročno ornamentiko 1. pol. 18. stol.

~~Steg~~ nodus, graviran ostenzorij, obdan z baročno ploščnato križ stili- zirajočo ~~na~~ ploskvijo z baročnimi mrežami in pasno ornamentiko in listmi Filip Sapd. nadškof Theodosie potrjuje particulan ex velo ⁸ bno virginis Mariae Rim 1^a marca 1741. Sigmund Felix ep. ⁸ abacensis ⁸ überburg 18. ul. 1745. Guillelmus abbas Litticij Stična 7 sept. 1741.

Stele, XXXVII, 21.11.1926, str.51 - 52.

župnijska kronika 6 zvezkov.

"rtvaške knjige od 1789

"rstna 1789

Poročna 1789 zv.II.

Prvemu zvezku priložen zapisek, ki ga je župnik dobil od nadžupnika v Men-
gešu letnarja Naspov: "Nekdaj mengeške zgodovine in pravljljice"

V kotu ~~pod~~^{za} grajskim zidom pod hribom je bilo rimsko pokopališče.

Razvalina namengšekm hribu je ostanek kapele sv. Lovrenca, blizu nje je
stal stari mengški grad. Zadnji posestniki Lambergi v 16. stol. Lut erani.

Zavzeli in razdejali so ga Turki. V tem narodna pravljljica.

Novi grad pod hribom sezidan v 17. stol (Raumschussel) Drugi grad 2Rau-
barjev" Hof Mausburg je sezidal Jurij pl. Haller.

1814 velik požar

1842 pogorelo več nego 50 hiš.

Kronika I. pa obsega starejše dogodke.

Valentin Bernik, nadaljeval pa Anton Mrkun.

Marianale Carnioliae, semen. knjižnici v Lj.

J. Gregor Dolničar Izv.1899, 119.Venec. 1902, 169, 171.

1419 datira legenda o pastirju , ki je spal na griču in imel prikazen.

Prva kapela blizu lope in avzh. strani vrhanca hriba. V zemlji je še zid.

17722 - 1728 zidali novo s kupolo, do 1886 jebila v strehi kupole loč ena

od ostale. S slikami vred je stalo 5243 fl. 1728 kamniti oltar 400 fl. Napis na koru obnovljen po potresu : Anno MDCCXXVIII Aedes haec divae augustaeque Virgini Deiparaeque sacra, auxiliante pio benefico, Mariae dovoto populi nova ex fundamentis in ista figura erecta et perfecta slebi t ex ferventi sua industria Ioannis Andreae de Flachenfeld (Izv.VIII.II,bl.) Archyparochi Monspurgensis Archidiaconi superioris Carnioliae ae Canonici Labacensis (qui postquam 30 annis isti parochiae laudabiliter praefuit, pacis quietisque annans de sponte sua renuntiavit.)

osvečena , l.avg. 1761 Mol. Karol grof Attems nadškof goriški o tem napis ob koru za par naslovov skrajšan (D.T.O.M.) Anno MDCC LXI die primae mensis Augusti has aedes in honorem B.M.V.Natae consecravit excellenti(ssi= mus) et Rmus.Dus.Drus.Carolus Michael (Dei et apotolicae sedis gratia) primus Archiepiscopus Goritiensis I.R.I.Conunes ab Attems (Suae Caes. Regiaeque Majestatis act=int=Eusiliarius etc etc) curante Michaele Eustachio L.B. de Rastern, Decano Parocho Monspurgensi (dostavljeno pa: fundatore parochiae Homeč)

Listina konsekracije visi v zakristiji

glede podatki v preisu iz urbarija 1728.

Cerkev dolga 26.9.m, široka 18.8m, prezbitერიj 7.3 x 5.85 m, visoka v kupoli 46.75m.

Freske v kupoli po mnenju M. Koželja ou Ant. Čevaja

Cerkev dolga 26.9m, široka 18.8m, prezbit. 7.3 x 5.85m, vosika v kupoli 46.75m.

Freske v kupoli po mnenju M.Koželja so od Ant. Vebeja (ki je baje pod podpisan na Dobrovi) tu ni bilo podpisa. V prezbiteriju na svodu prvi greh in odrešenje: Adam in Eva kača, drevo, v sredi m.z detetom obdana od angeljev. Na eni strani v prezbiteriju Oznanenje Mariji na drugi strani obiskovanje.

Na kupoli spredaj rojstvo dev. Marije (M. so vzeli ravnokar iz kope-
li, sv. Ana sedi v postelji streznica ji nese juho) ob straneh darovanje -
očiščenje, v ozadju vnebovzetje. Sredi kupole M.krnanje v nebesih. Vmes
4 glavni & stilci Marije: sv. Avguštin, Benedikt, Dominik, Frančišek Seraf.
Na koru na eni rojstvo Jezusovo, na drugi sv. 3 kralji, zadaj Beg v Egipt
in Jezus v templju. Kapelici ob stran. oltarjih tudi slikani, na moški stra-
ni ob oltarju sv. Trojica, Adam in Eva po grehu in obujenje Lazarja. Na žen-
ski strani ob oltarju sv. Janez Tep., njegovo mučeništvo. Pod temi sli-
kami na vsako plat še ena slika raznih svetnikov.

Angelji na vel. oltarju so delo raznih rok. 2 glavici ob rotnostih
medaljona sta kamnita, drugo je leseno po potresu s polimanim platnom
prevlečeno in pobarvano (Tončič). Stran. oltarja - pripovedka pravi da sta
bila naročena v ~~kamni~~ ^{kamni}, a sta se potopila v morje, sta lesena razen,
soh delo Janeza Janežiča iz Zaloga pri Cerkljah 1874.

3 slike (sv. Jenz Nep. sv. Trojica, sv. Ana) Lajer, sv. Janez in Pavel Mentzingerjev. Na menzi oltarja sv. Trojica, Jezusovo in M. srce M.Koželj na drugem sv. Alojzij in Marijeta Mortonksa pa po trditvi Koželja Gašpar Götzl iz Kranja.

Tabernakelj na žen. strani 1895 (Fr. Tončič) svečniki kanontable in križi 1904(L. Tratnik)

Kropilnik na žen. strani ima le nico 1632.

Kip M.P. močnice kristjanov, ki stojina moški strani mesto prižnice je bil pač v stari cerkvi v oltarju. Potem v vel. oltarju Metzingerjeva po M. Kavki po varjena slika(v meznariji) od zač 19. stol. mesto nje Lajerjeva.

Za psni čas Pustovrhova slika Jezus na križu (popr. M.Koželj)

Po potresnih adaptacijah je bila krstna kapela in dohodov na kor nadomeščena v lopah z loki in lesenimi stropi. Obokati jih je dal kurat Močevnar. Notri sta bili kamniti mizi. 1880 nova obhajilna miza (mengeško delo), 1885 novo znamenje sredi vasi. 1886 cerkev na zunaj poravljena. Mesto novih fabjonov so bili prej leseni pobarvani in s podobami ozaljšani. Pročelja so odbili kapo ali čop. Polkrožno okno so pre naredili v okroglo. Deloma zazidali tudi veliko polkrožno okno za vel. oltarjem. Na evang. evang. strani postavili prižnico. Cerkev zunaj najprej živorumeno pobarvana. V zvonik so vodile stopnice iz meznarije. Etnica 1896 je vsekana po

po potresu, l. 1887 nov kamnit portal, 1788 ustan. fara, pričet. v 1789. 1889 cerkev znotraj popravljena in ozaljšana, samotni tlak, porej iz opeke. Prstni kamen prestavljen od oltarja sv. Janeza pod kor. Upravo prenovili. l. 1889 trije novi zvonovi. Vel. počil. Vel. in mali sta se prelila Albert Samassa 1889. Srednji nov uglašen H. Egis.

Napisi: Veliki- "adar slišite zvonjenje, pokleknite in molite angeljsko češčenje. Napravili farani za časa župnika A. Lušina v spomin 10 letnice fare. Podobe; M.B., sv. triž. sv. Ana.

Srednji: ker kranjske zemlje si patron zato naj poje ti ta zvon. Podobe sv. Jožef, sv. Janez Nep. sv. triž.

Mali; ko me slišite zvoniti, treba je za duše vic moliti. Podobe, sv. trojica, sv. Florijan, sv. Križ.

Napiso na starih: Veliki - Per intercessionem gloriosissimae et miraculosa^e Virginis Mariae : et fulgure et tempestate libera nos Domine : Sub admodum reverendo ac detissimo Michael^e Pastern decano et paroch^o Monspurgⁱ : Me fudit Baltasar Schneider Tabaci anno MDCCCLXV. Podobe M.B. in sv.

Mihael. *Srednji zvon* Per signum s. Crucis a fulgure et tempestate libera nos Jesu Christe! Sub Wlfg. Carolo de Schiffer, curato Mansb. Benedictus Materer me fudit Tabaci 1755 Podobe M.B. in sv. Stefan. Mali : Deus - Homo, Mater- Virgo Panis - Caro, Vinum - Sanguis. Per ista mirabilia mysteria tuaetur nos Deus Pater et Filius et Spiritus Sanctus Amen. Podobe:

Marija pomočnica, sv. Janez Nep. sv. Nikolaj 1755.

1889 naslikana podoba Rožnvenške M.B. za bratovščino sv. Rožnega venca
("rile?") 1891 novo železno omrežje na koru.

1895 potres. "e po potresu l. 1855 je cerkev dobila razpoke, sedaj pa narav ost obupne. Komisija je odločila, da se mora cerkev več kot pol podreti in zvonika 6 metrov. Tesena zasilna cerkev zraven. Načrte za prevo je napravil arh. Rajmund Jeblinger l. 1896 začeli z delom. Kupolo podrti. Kupola na novo narejena po Monierjevem sistemu. "e tisto leto de o v glavnem dovršeno. Na desni strani od vrat je bila vzdignana kamnita plošča s 3 kronogrami:

AeDibVs hIs, VirgInIVotIs tVrrIqVe noCte festI pasChalis Vehe Menter per-
CVssIs : VVLnera/sane VerVWnt opIa tV+ante "eo opIMo respVbLIGa
AVstriae paroChIaniqVe. - QVae sVb potIfIle LeoneXIII Imperatore Fran-
CisCo Iosepho I., epIsCopo IoCobo, paroCho VaLentIno BernIk faCta LapIs
Iste posItVs assignat.

(1895, 1896, 1897.)

Dva pozlačena kovinska lestenca 1900 (Al. Peterlin, Kamnik)

1903 misijonski križ St. Ulrik Gröder, Slovenec Fr. Skarga.

1905 M. Koželj poslikal prezbit. opiral se je na Führicha, Schnorra,
Dorreja. Svod : kronanje M. V kotih Jezusovo in M. Ime, Noetova ladja

in skrinja zaveze. V ozadju na evang strani Jezus izroča tetru ključe, na listni sv. Valentin ozdravlja božjastnega, ob oknih 4 evang. Na stenah: evang, brezmadežno spočetje M. device, M. rojstvo, darovanje v tempelju, na listni oznanenje, rojstvo Jezusovo, obiskovanje tete Elizabete. Koželj takrat popravil sliko Layerjevo ⁱⁿ vel. oltarja popravil nosnici, pajčolan in ogrinjalo ter levico Jezuščkovo pravilnejše razdelil. Na vrhu dodal nekaj platna in poslikal z oblaki. Prej je bila podoba bolj zadaj.

Pokril je Koželj tudi druge slike in oblekel angelja v sliki Janeza Nep. ki je kazal zadnjo plat čisto golo. Na roženvenski ~~stari~~ sliki je zmanjšal distanco med Marijo in sv. Dominikom. Oltarje je prenovil podobar Karol Horvat v ^{Stobi} ~~Stoku~~. (učenec Osoleta v ^{amniku} in pomočnik pri Livahu v Gradcu) sv. Jožefa je dodal Jezuščka, sv. Stefanu palmo, sv. Martina je naredil iz neznanega svetnika, stal na ženski strani, poprej je bil na mestu sv. Stefana (do 1904) Na listni strani je bil nameščen kronogram: SLIke Matija Koželj oskrbel žvpnik valentin Bernik Bogv in Najsveteliši=
DeViCI V Višio sLaVO.

1907 nov križev pot. Reljefi Ferdinand Stuflesser na Tirolskem po vzoru deloma slik Fr. Luka Schrandolpha O.r.B. Karol Horvat v Stobi naredil okvire okvire in vse pobarval (načrt Missa).

Layerjev križev pot sedaj v Šmarci. Napisi in križci novi.

1909 nov lesteneec sredi cerkve.

1912 ladja s kupolo končal spoml. 1914. Fresko. Nad prezbit. roženv. kraljica. Spodaj skupina romarjev v narodni noši z duhovnikom. Nad korom Jezusovo darovanje, nad kapelo sv. Janez Nep., sv. Družina. Vmes male slike sv. Stanislava, Kostke, Franč.A. sv. Cirila in Metoda, sv. Mohorja in Fortunata.

V kapeli sv. Trojica na svodov. Janez Arst. v nebeški slavi. V kap. sv. Janez Nep. *pa ta v nebeški slavi.*

Na koru sv. Cecilija in M.B. z detetom v naročju, ki se prikazuje pastirščku.

1913 elektrika.

Napis na vel. zvonu: Albert Samassa J.R. camp.fusor Anl. Labaci N° 1817 + 1889. Teža 2170 kg, 158 cm premer. Rodoba: Marija in Janez pod križem. M.B. z detetom, sv. Ana z Marijo. Srednji: 118cm, 865 kg. Napis isti šetv. 1818 Tretji: 95 cm, 453 kg. Mrtvaški 37 cm ~~43x36~~ 24.36 kg. Jezus na križu, Marija z detetom, brez napisa.

str.41. sv. Mavricij v Šmarci. : Začetek del za povečanje. rezbt. prvotno kapelica, ki so ji pozneje dozidali ladjo. Naddurje je imelo letnico 1691. Urbar sega nazaj do 1671, bere so o nji 1677. Sem ter tja ~~je~~ bilo zaznati stare slikarije.

Zvonik posebej, se je tiščal fasadnega zidu. Pred vhodom lesena lopa. Cerkev za 2.50 sežnejv visoka, streha s skalco krita, ogromna, okoli cerkve napol porušen vid. Svode so podrli in obok do vrha oken, del zakristije in leseno fasado. Strop je dvignili za 3.50 m, tla zasuli za 2 čevlja, novo ostrešje, zakristija povečana, cerkev podaljšali di ravne črte z zvonikom. Vel. oltar R. Fr. Osolič, stranske oltarje "alokar iz Marce. Kip. sv. Mavricija naročen iz drje. Slika M.B. na vel. oltarju neki Kosmač, pozneje uradnik v Ljubljani. Stara slika M.B. 1830 na oltarjem. 1895 cerkev hudo trpela, zaprta, 1897 se lotili popravila. Na menzi vel. oltarja tabla S Mar. de bono consiglio, mogoče ena izmed 97000, ki jih je dal napraviti kanonik Andrej Bacci med 1732 - 1750. Valvas. VIII 764.

Zvonovi pred vojno. Vel. 541 kg Anton Samassa 1858, slika sv. Mavricija, Brezmad. spočetje, Križani med M. in J. Srednji 249 kg Max Samassa 1907 (opus 3325) sv. Jožef Angelj varih, sv. Križ. Mali 120 kg Anton Samassa 1858 sv. Lucija, Valentin, Jezus na križu.

1906 počil prejšnji srednji 224 kg Anton Samassa 1827, bil je prvotno iz podružnice sv. Andreja pri Moravčah.

1916 zvonovi: vel. 207 cm N° 1289 opis Antonii Samassa Labaci 1858. Srednji

775cm 249 kg Max Samassa Labaci N° 33325 1907. Mali 60cm N° 1288 opis

Antonii Samassa Labaci
Antonii Samassa Labaci 1858.

1917 so jih vzeli. 1924 novi zvonovi. Tvrdo Buhl v Mariboru.

Prara 1788 ust. lokalij. oprejel kurati že v 17. stol.

Znamenja: Na mestu kapele Jezusovega srca znamenje, mešano v spodnjem delu s štukom. M. božja, najbrže najstarejša križpotje poti v Mengeš in Kamnik - Dmožale do 1896 samo poslikano, takrat dobilo iz mežnarijskega podstrešja varčni kip sv. Janeza "ep.

Trirogelno znamenje turške M.B. 1885 fresko slike Grilc. Kip iz cementa M. Ozbič iz Kamnika.

Lurško znamenje na poti v Šmarco 1891. Kip iz cementa Jožef Grošelj v Selcih.

Staretovo znamenje sv. triža v Preserju, popravljeno in slikano po Šubicu iz Loke 1894.

Kapelica Jezusovega srca zidana mesto prejšnjega po Kavki poslikanega znamenja M.B. 1900. Kip Fr. Tončič iz Kamnika.

Šmarca znamenj sv. triža.

Kamenita piramida ob železnici z reljefi sv. Mavricija, sv. Valentina, M.B. 1904 po strehi poškodovana. Fr. Zabavnik naslikal sliko sv. Mavricija, Martina, Valentina.

Aidrič za Zgodovinski zbornik 1903 prepis. Tronika str. 93. Ustanovno pismo bratovščine sv. R. Telesa na Homcu iz l. 1660 : Haec omnia ex ori=

ginali Bulla sunt extracta et in cannoticum transumptata fideliter anno
Dñi 1661 26. sept. a me Ottavis Amigoni Pav.

Dva druga prepisa iz l. 1739 in 1777.

A. Lušin župnik iz¹ Spomenice o popravljjanju Smarske cerkve l. 1884

2. Spomenica o popravljjanju ž.c. M.B. l. 1886.

Paž fabione je bil s cvetlicami in podobami ozaljšan.

Urbarium ecclesiae filialis Monspurgensis sancti Mauricii 1671. Vezano v
pergament z dvokolonskim srednjeveskim rokopisom.

1718 Nb. sub. 21. Januari 1718 dati sunt pro Nona campana Campavario fl 84

Car: Mon : qui in futura ratione ab integro summa subtrahendisunt 1730

Nb. Summa durevit ob novas canpanes et domum aeditui moniter errectum.

1733 novam testum hurris.

1736 separatio tectam. -----

Urbarium der Filialkirche Unser Lieben Frauen zu Klein Kallenberg Anno 1730

1730 --- ordentlich abgeschrieben und mit fillen notwendigen und zuwiss en

anstendigen "otis, welche ein "edwedwe Herr Pfarer ----- flessigv

"ubeseugen welle, versechen worden. Die Kiechen betrefende Nottata Anno

1730 zur nachischt denen nachkhamenden alda ein geschriben worden.

1mo Stara cerkev je bila že stara in nekoliko premajhna (wegwn heiffigen

"Kürchenfarten) zato so l. 1722 sklenili da jo podro wegen ihrer Panffe=

lligkeit in novo iz temeljev sezidati.

Anno ist zu den Mengen gebeg durch die gnad gottes der anheg gemacht und der Korr ansser der alten Kurchen aufgeföhret worden.

1724 se je stara podrla und das neige Corpus ecclesiae aufzuföhren angefangen in do polovice izvršen.

1725 nadaljevanje in cerkev sparavljena pod streho.

1726 so cerkev obokali in ometali in deloma poslikali (Hails gemallet worden)

1727 tlakovana und mit der aniezo sich darinnen befindenden Malleley versehen worden.

1728 ~~popravljen~~ popolnoma dogotovljena und völlig aussgemallen worden. Vela cerkev je stala 5243 fl L.W.

Isto leto postavljen novi kamnit oltar, plačal je Anton -rištof Dinkel von Angerburg 40 fl T.W.

Stele, XXXVII, 15.11. 1926, str. 26 - 42.

Gl. tudi: HOMEK, ž. c. Karjaneva rojstva